

1 ילקוט שמעוני יונה רמז תקמט

א+ ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה', וכי מלפני ה' הוא בונח והלא כבר נאמר אנה אלך מרנחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים וגוי וכתוב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, וכתוב בכל מקום עיני ה' צופות, וכתוב אם יחתרו בשאול משם ידי תקחם, וכתוב אין חשך ואין צלמות להסתר, אלא אמר יונה אלך לח"ל שאין השכינה נגלית שם שהגויים קרובי תשובה הם שלא לחייב את ישראל, משלו משל לעבד שברח מרבו כהן לבית הקברות אמר אברח לי לבית הקברות מקום שאין רבי יכול להלך אחרי, א"ל רבו יש לי עבדים כמותך, כך אמר יונה אלך לי לח"ל וגוי, אמר הקדוש ברוך הוא יש לי עבדים כמותך שנאמר וה' הטיל רוח (סערה) [גדולה] אל הים

2 ילקוט שמעוני יונה רמז תקנ

ולמה ברח שפעם ראשונה שלחו להשיב את ערי ישראל ועמדו דבריו שנאמר הוא השיב את ערי ישראל, פעם שנית שלחו על ירושלים להחריבה, כיון שעשו תשובה עשה הקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו ונחם על הרעה ולא החריבה וקראו אותו נביא השקר, פעם שלישית שלחו אל נינוה להחריבה, דן יונה בינו לבין עצמו ואמר יודע אני שהגויים קרובי תשובה הם ויעשו תשובה ומשלה רוגזי על ישראל ולא די שישראל קורין אותי נביא השקר אלא אף עובדי אלילים קורין אותי נביא השקר אברח למקום שאין כבודו שם

3 פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) שמות פרק יב

4. בראשית פרק י

(ח) וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ: (ט) הוא היה גבר ציד לפני יקנוק על פן ואמר פנמרד גבור ציד לפני יקנוק: (י) ונתתי ראשית ממלכתו בבל וארץ נאפד וכלנה בארץ שניער: (יא) מן הארץ שהוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת פלח: (יב) ואת רסן בין נינוה ובין פלח הוא העיר הגדולה:

5. ר' צדוק הכהן מלובלין - ישראל קדושים את ז

ז) ופעם ראשון שנזכר בתורה מלת קדושה הוא אצל יום השבת מיד בבריאת העולם בפרשת בראשית (ב', ג') ויברך וגוי ויקדש אותו. וקיבלתי שבכל דבר וענין במקום שמלה זו נזכר פעם ראשונה בתורה שם הוא שורש הענין. וכן שורש הקדושה שישנו בעולם הוא קדושת יום השבת שהיא קדושה קביעה וקיימת שקבע השם יתברך בעולמו זמן מיוחד לברכה וקדושה שבירכו וקידשו. והקדושה נמשכת מהברכה שהיא השפעה עליונה. וממילא כשמקושר לשלמעלה נמשך עליו רוח קדושה מלמעלה. וזהו עיקר הקדושה לזכות שהשם יתברך מקדשם, אבל הכנת אדם לקדושה מה היא חשובה וכמה יכול לקדש עצמו, וגם זה אינו אלא אחר שקידש השם יתברך יום השבת ונתן קדושה בזמן, מזה נמשך גם למקום ולנפש:

מחשבות חרוץ אות יט

[לו] והנה כל דבר במקום שהוא נזכר בו בתורה בראשונה, שם הוא כל כח אותו דבר. וכמדומה שכך קבלתי גם כן והוא דבר ברור.

6. רש"י בראשית פרק י

(יא) מן הארץ וגוי - כיון שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל, יצא מתוכם:

(יב) העיר הגדולה - היא נינוה שנאמר (יונה ג ג) ונינוה היתה עיר גדולה לאלהים:

7. בראשית רבה (וילנא) פרשת נח פרשה לו

מן הארץ ההיא יצא אשור, מן העצה ההיא יצא אשור כיון שראה אותן באים לחלוק על הקדוש ברוך הוא פנה מארצו, א"ל הקדוש ברוך הוא את יצאתה לך מארבע, חייך שאני פורע לך ונותן לך ד', ויבן את נינוה ואת רחובות עיר ואת כלח ואת רסן, תלתסר, ולא עשה אלא כיון שבא ונשתתף עמהן בחורבן בית המקדש א"ל הקדוש ברוך הוא אתמול אפרוח עכשיו ביצה, אתמול מפריח מצות ומעשים טובים, עכשיו מכוון כביצה

8 מדרש ילמדנו (מאן) ילקוט תלמוד תורה - בראשית אות מט

דף ל"א, ע"א (לברי י, י"א). ארבעה חסידים היו שם בדור הפלגה: שם, ועבר, ונת, ואברהם. שם ועבר ואברהם הטמינו עצמן. אשור פירש מהם, שני מן הארץ ההיא יצא אשור, אל תקרי מן הארץ ההיא אלא מן העצה ההיא, הלך ובנה נינוה, לפיכך חמל עליו בימי יונה ולא הפכה. אבל נח עמד ומסר עצמו על קדושת השם והיה מוחה בהם, ולא קבלו ממנו. ילמדנו.

9. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת נח פרשה לו

(יא יב) מן הארץ ההיא יצא אשור מן העיצה ההיא יצא אשור, כיון שראם באים לחלק על הקדוש ברוך הוא פינה מארצו, אמר לו הקדוש ברוך הוא. אתם יצאת לך מארבע חייד, שאני נותן לך ארבע ויבן את נינוה ואת רחובות עיר ואת כלח ואת רסן. תלתסר. ולא עשה אלא כיון שבא ונשתתף [עממם] בחרבן בית המקדש אמר לו הקדוש ברוך הוא אתמול אפרוח ועכשיו ביצה, אתמול מפריח במצוות [ומעשים טובים] עכשיו מכונן כביצה אתמהא, לפיכך היו זרוע לבני לוט סלה (תהלים פג ט) ללוט. ואת רסן בין נינוה ובין כלח היא העיר הגדולה אין אנו יודעין אם רסן עיר הגדולה אם נינוה היא הגדולה, מן מה דכתי' ונינוה היתה עיר גדולה (יונה ג ג) הוי נינוה היא הגדולה.

תהלים פרק פג

(א) שיר מזמור לאסף: (ב) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל: (ג) כי הנה אויביך יחמיו ומשנאיך נשאו ראש: (ד) על עמך יערימו סוד ויתעצו על צפוניך: (ה) אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד: (ו) כי נועצו לב יחדו עליך ברית יכרתו: (ז) אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים: (ח) גבל ועמון ועמלק פלשת עם ישבי צור: (ט) גם אשור נלוח עמם היו זרוע לבני לוט סלה: (י) עשה להם כמדון פסיסרא כגיבין בנחל קישון:

10. ספר הכוזרי מאמר ב

יד. אמר החבר: כל מי שנתנבא לא נתנבא כי אם בה או בעבורה. הנה נתנבא אברהם כדי שיעבור בה, ויחזקאל ודניאל בעבורה, וכבר היו נמצאים בבית ראשון וראו בו השכינה אשר בהמצאה היה מגיע לנבואה כל המוכן לה מהסגולה. אבל אדם הראשון היא היתה אדמתו ובה מת כאשר קבלנו, כי במערה ארבעה זוגות: אדם ותוה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאה, והיא הארץ הנקראת: לפני ה' הנאמר עליה: תמיד עיני ה' אלהיך בה, ועליה נפלה הקנאה והחמדה בין הבל וקין בתחלה כשרצו לדעת, איזה מהם הרצוי להיות במקום אדם וסגולתו ולבו, לנחול את הארץ ולהדבק בענין האלהי, ויהיה זולתו כקליפה, ואירע מה שאירע מהריגת הבל ונשאר המלכות עירי ונאמר: +בראשית ד' ט"ז+ ויצא קין מלפני ה', ר"ל מהארץ הזאת שבה היו. וכן נאמר ביונה: +יונה א' ג'+ ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה', לא ברח כי אם ממקום הנבואה, והשיב אותו האלהים אליה ממעי הדגה ונבא בה

11. הזוהר המתורגם - ספר בראשית-פרשת לך לך - דף פד ע"ב

רבי אבא פתח (יונה א) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי וגו'. ווי למאן דאסתתר מקמי קודשא בריך הוא דכתיב ביה (ירמיהכג) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם יי והוא אתי למערק מקמיה.

וה' אמר אל אבכם אחרי הפך לוט מעמו וגו'. רבי אבא פתח, (יונה א) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו'. אוי למי שמסתתר מלפני הקדוש ברוך הוא, שפתוב בו (ירמיה כג) הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה', והוא בא לברוח מלפניו!!

אלא פתיב, (שיר השירים ב) יונתי בחגגי הסלע בסתר המדרגה. יונתי דא פנסת ישראל. בחגגי הסלע דא ירושלים דאיהי סלקא על כל עלמא. מה סלע איהי עלאה ותקיפא על כלא אוף ירושלים איהי עלאה ותקיפא על כלא. בסתר המדרגה דא (בית המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים לבא דכל עלמא.

אלא פתוב (שיר ג) יונתי בחגגי הסלע בסתר המדרגה. יונתי - זו פנסת ישראל. בחגגי הסלע - זו ירושלים שהיא עולה על כל העולם. מה הסלע הוא עליון וחזק על הכל, אף ירושלים היא עליונה וחזקה על הכל. בסתר המדרגה - זה [בית המקדש] המקום שנקרא בית קדשי הקדשים, הלב של כל העולם.

ובגין כך פתיב בסתר המדרגה בגין דתמן הות שכנתא מסתתרא פאתתא דאיהי צנועה לבעלה ולא נפקא מביתא לבר. כמה דאת אמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך וגו'. כך פנסת ישראל לא שרייא לבר מאתרהא בסתירו דדרגא אלא בזמנא דגלותא דאיהו בגו גלותא, ובגין דאיהי בגלותא, שאר עמין אית לון טיבו ושלנה יתיר.

ומשום כך פתוב בסתר המדרגה, משום ששם היתה השכינה נסתרת, כמו אשה שהיא צנועה לבעלה ואין יוצאת מביתה החוצה, כמו שנאמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך וגו'. כך פנסת ישראל אינה שורה מחוץ למקומה בסתר המדרגה אלא בזמן של הגלות שהיא בתוך הגלות. ומשום שהיא בגלות, לשאר העמים יש טובה ושלנה יותר.

12 שמונה קבצים קובץ א תרטו

13 שמונה קבצים קובץ ח רה

תרטו. כשכח ישראל גדול, ונשמתו מאירה בקרבו בהופעה, וענפיו המעשיים מתוקנים בסידור מלא, בקדושה, ביחוד ובברכה, במקדש וממשלה, בנבואה וחכמה, אז ההתרחבות לצד החול, לענוגי החושים הרוחניים והגשמיים, להצצה חדירית ופנימית לתוך חייהם של המון עמים ולאומים שונים, למפעליהם וספרויותיהם, התגברות עז החיים הטבעיים, כל אלה טובים הם, ומסוגלים להרחיב את אור הטוב. והתחום רחב הוא, י"ב מיל כמחנה ישראל כולו, הכופל באמת את כל העולם באיכותו. יצב גבולות עמים למספר בני ישראל. משחשך האור, משגלתה שכינה, משנעתקו רגלי האומה מבית חייה, החל הצמצום להיות נתבע. כל עז חילוני עלול להיות לרועץ, כל יופי טבעי וחשקו עלול להאפיל את אור הקודש ותם הטהרה והצניעות, כל מחשבה שלא נתגדלה כולה במחנה ישראל יכולה להרס את כל סדר האמונה והחיים הישראליים, כל שמינות קטנה מביאה לידי בעיטה. ומכאן בא העוצב והסיגוף, הקדרות והפחדנות. וביותר ממה שפעלו אלה על החיים הגשמיים, פעלו על החיים הרוחניים, על רוחב המחשבה, על תעופת ההרגשה. עד אשר יקיץ הקץ, שקול קורא בכח, הרחיבי מקום אהלך, ויריעות משכנותיך יטו אל תחשכי, האריכי מיתריך ויתדותיך תזקי, כי ימין ושמאל תפרוצי, וזרעך גויים יירש, וערים נשמות יושיבו. והתחום של אלפים אמה הקצר, הולך ומתרחב כמדת ישועתן של ישראל, שהולכת ואורה קמעא קמעא.

רה. כל קללה מתהפכת היא לברכה באחרית, וכל רע נהפך הוא לטוב, כי כל העשוי הכל הוא עצות מרחוק ממקור הטוב, אל דעות ד' ולו נתכנו עלילות. ירדת הרוח של ישראל, שפגעה הרבה באפרים והשבטים הגרורים עמו, עד אשר נתכה עליהם אותה המארה אפרים בעמים הוא יתבולל, ההתבוללות הזאת בעצמה היא הכשירה ישועה לכל העולם כולו, ולישראל ביחוד, באחרית הימים, ההולכת וקרבה לעינינו. הא כיצד, כח החיים האצור בישראל, כולל בקרבו הכשרת קדושה, טהרת המדות וזיקוק הדעות, והכנה גדולה לפילוש האור האלהי. ואף על פי שסבות חיצוניות גרמו טמטום הלב ודלדול המעשים, אין הטבע של הבשר והרוח משתנה לגמרי, וההתבוללות הזאת שנתבוללו חלק מישראל בעמים ונבלעו ביניהם, עירוב הדם הזה שנתערב בין האומות, גרם תסיסה גדולה, בחוזק שפעת חייו ובבהירות תכונתו, ברוח העמים, עד שהם הולכים ונעשים יותר מוכשרים לההופעה העליונה של אור הקודש, של הזוך והזוהר הנפשי, העומד מוכן להופיע בעולם על ידי אורם של ישראל, ההולך לקראת תחיתו ועלייתו. ודחיפה פנימית של קרבת רוח, תדחוף את העמים כולם, על ידי סגולתה הנסתרה של הבלילה הישנה הזאת, שיהיו חושקים לצאת למפעלים להקים שם ישראל על נחלתו. וההתקרבות הרוחנית לרוח הקודש, ההולך ומאיר בנשמת האומה, תלך ותתגבר ביניהם, עד אשר יוכשרו להיות מוארים לגמרי מאור העליון של דבר ד', המאיר בהוד יפעת שלומו את כל מחשכי העולם.